

Strooigoed

Een graffiti-spuiter wil gezien worden. Dus laat hij zijn *tag*, zijn handtekening, na op zoveel mogelijk plaatsen. Omdat elke graffiti-spuiter graag gezien wil worden, slibben de muren in dit land langzaam dicht met de handtekeningen en verwordt al die individuele expressie tot een brij van lak en verf.

Stedebouwkundigen en planologen kennen een zelfde oerdrift. Hoezeer ze ook het welzijn van de gebruikers van hun ontwerpen nastreven, diep van binnen willen ze hun handtekening nalaten of -nog beter- een naam in de geschiedenis- en architectuurboeken worden. Een enkeling lukt dat: Wibaut met zijn uitbreidingsplannen voor Amsterdam, Jo Coenen met de wijk Céramique. Anderen schrijven geschiedenis omdat hun utopie nachtmerrie werd: onbedoelde verbanningsoorden in uit zee gewonnen land of een tot flatgetto uitgegroeide modelwijk aan de zuidoostkant van Amsterdam zijn treffende voorbeelden.

Het is makkelijk sneren over de mislukkingen, maar wie rond kijkt in steden en dorpen en vervolgens vergelijkt met het buitenland moet tot de conclusie komen dat de beroepsgroep doorgaans aardig werk levert. Als zich al een ramp voltrekt, dan gebeurt dat in het buitengebied. Aan de ene kant door ontwerpers die lak hebben aan hun handtekening en gewoon productie draaien. Het gevolg: verrommeling, snelwegen die langzaam één grote zichtlocatie worden met volstrekt karakterloze bedrijfs- en kantoordozen. Aan de andere kant ontwerpers die extra opgewonden raken van het gegeven dat ze met nog redelijk maagdelijk landschap aan de gang mogen, omdat dáár hun handtekening nog beter zichtbaar is. Dit zijn de heren die het hebben over *landmarks* en over het maken van *statements*. Let op hun taal. Niet alleen zijn ze dol op Engels, ze bedenken ook nieuwe woorden en geven hun eigen betekenis aan bestaande termen.

In de plannen voor een vijfduizend hectare groot bedrijventerrein ten westen van Venlo kwam ik onlangs het woord 'lunchlandschap' tegen. L-u-n-c-h-l-a-n-d-s-c-h-a-p. Laat deze vondst gerust even op u inwerken. Wie kwaad wil, noemt het gewoon schaamgroen om een kolossale ingreep in het landschap te verkopen. Een paar paden er doorheen en werknemers kunnen tussen de middag met de van thuis meegenomen boterhammen even ontsnappen aan het leven in de kantoortuin. Overigens ook een fijne verkrachting van het woord 'tuin': kantoortuin.

Kijk op de website van het Maastrichtse A2-project naar de filmpjes van de drie deelnemende consortia en een mens gaat haast geloven dat op de

plek van huidige vijftig-kilometer-per-uur-snelweg een langgerekt nationaal park gaat verrijzen. Bomen en water moeten veel beter renderend steen en beton helpen verkopen.

Parken zijn tegenwoordig alom tegenwoordig. De Randstad moet maar liefst vijf of zes Central Park-achtige lustoorden krijgen. Architect Wiel Arets droomt hardop over Zuidstad, Maastricht, Sittard-Geleen en de Parkstad als één florierende metropool met het Heuvelland als Central Park in het midden. Zelfs het Lanakerveld moet volgens het gemeentebestuur, zo las ik onlangs in de krant, veranderen in een parkachtige omgeving. Waarom? U mag het zeggen. Kennelijk is er wat mis met een zacht glooiende mix van landbouwgrond en holle wegen.

Nu ongeacht de duur van een nieuwe vergunning voor Enci het einde van de mergelwinning in de Sint-Pietersberg in zicht komt, begint ook het denken over de toekomst van de in al die jaren uitgeholde kies. En daar komen de stedenbouwkundigen en planologen weer met hun grootse en meeslepende visioenen. *Landmarks* willen ze neerzetten. *Statements* willen ze maken. Kolossale trappartijen in de mergelwand. Een fietsbrug van Heugem naar Neercanne over en door de berg.

Het is allemaal van een grenzeloze creativiteit, maar het houdt niet of nauwelijks rekening met de belangrijkste kwaliteit van de Sint-Pietersberg: hier lijkt het alsof God en geschiedenis strooiend als Zwarte Piet natuurlijk en historisch erfgoed over een berg hebben verdeeld. De Sint-Pietersberg is cultuurlandschap in zijn meest briljante vorm, een aaneenschakeling van kleine geluksmomenten, achter elke hoek een nieuwe verrassing: groen, steen en panorama's. Samen één organisch geheel.

Hier passen geen grootse of -nog erger- megalomane gebaren. Jaren van mergelwinning hebben diepe wonden in de berg achter gelaten, maar een wonderschoon gezicht kan door een litteken aan karakter winnen. In het door de Enci achtergelaten gat mag straks best wat gebeuren, maar elk plan moet passen bij de berg. Pas bij elk voorstel de strooitoets toe: gaat het om schijnbaar willekeurig strooigoed of om een zorgvuldig gestapelde berg pepernoten ter meerdere eer en glorie van een architect, een bestuurder of wie dan ook.

In het laatste geval: niet doen. De Sint-Pietersberg is van zichzelf al *landmark* genoeg.